

สรุปสาระสำคัญจากการจัดโครงการการจัดการความรู้
“ยุทธวิธีเขียนบทความวิจัย-วิชาการและจรรยาบรรณนักวิจัย”

วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ 2557 เวลา 13.00-16.00 น.

ณ ห้องบรรยายพิเศษ 2 (สื่อประสม) อาคารบรรณสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

แนวทางหรือหลักการเขียนบทความวิจัย-วิชาการ

การเขียนบทความวิจัยเป็นหนึ่งในข้อกำหนดของการขอตำแหน่งทางวิชาการในระดับอุดมศึกษา โดยบทความนั้นจะต้องมีคุณภาพดีสามารถเทียบเท่าได้กับงานวิจัยหรือตำรา หลังจากผู้วิจัยทำงานวิจัยเสร็จสามารถนำผลการวิจัยที่ค้นพบมาเขียนเป็นบทความวิจัยได้ ซึ่งทำได้ 2 แนวทาง ดังนี้

1.การเขียนสรุปจากงานวิจัย แนวทางนี้เป็นการเขียนบทความที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการขอตำแหน่งทางวิชาการ ทำได้โดยสรุปเนื้อหาจากงานวิจัยทั้งหมดให้เหลือประมาณ 12 – 15 หน้า (ทั้งนี้ในเรื่องจำนวนหน้าของบทความนั้น ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของหน่วยงานที่ผู้เขียนต้องการตีพิมพ์เผยแพร่) การเขียนบทความวิจัยจะต้องมีการเรียบเรียงข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ให้มีสัมพันธ์ภาพต่อเนื่องกัน ตามประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง
2. ชื่อผู้เขียน
3. สาระสังเขป เนื้อหา บทคัดย่อ ไทย-อังกฤษ ประมาณ 1/2 หรือ 2/3 ของหน้า
4. ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย (บทนำ) คือความเป็นมาของงานวิจัยที่ทำ
5. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย
6. ปัญหาของงานวิจัย (ถ้ามี)
7. สมมติฐาน (ถ้ามี)
8. กรอบแนวคิด ทฤษฎี (บางแหล่งไม่กำหนด)
9. ระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 หัวข้อ ดังนี้
 - 9.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 9.2 เครื่องมือในการวิจัย
 - 9.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 9.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
10. สรุปผล
11. อภิปรายผล (บางแหล่งไม่กำหนด)

12. ข้อเสนอแนะ

13. บรรณานุกรม

การเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์นั้น บางแหล่งตีพิมพ์ กำหนดให้มีการเขียนสรุปบทความในภาพรวมอีกครั้งหลังข้อเสนอแนะ โดยการสรุปดังกล่าวไม่ใช่เป็นการสรุปผลงานวิจัย

2.การเขียนเป็นบทความเชิงวิเคราะห์ หรือบทความปริทัศน์ แนวทางนี้เป็นการเขียนบทความที่นำประเด็นเด่น ๆ และน่าสนใจจากงานวิจัยเพียงเล่มเดียว หรือหลายเล่มมาวิเคราะห์ เชื่อมโยงกับสถานการณ์ และมีการแสดงความคิดเห็นประกอบ การเขียนบทความตามแนวทางนี้มีหลักการเขียนเหมือนกับการเขียนบทความวิชาการทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. ส่วนนำ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สารสำคัญโดยสังเขป (บทคัดย่อ)
 2. ส่วนเนื้อหา เป็นส่วนสำคัญที่สุด การเขียนส่วนเนื้อหา ผู้เขียนอาจเริ่มด้วยการเกริ่นนำถึงจุดสำคัญ(highlight) ของเรื่องก่อน แล้วตามด้วยรายละเอียดของเนื้อหา และเมื่อเขียนจบจึงสรุปอีกครั้ง
 3. ส่วนท้าย ประกอบด้วยข้อเสนอแนะ ข้อคิด คำคม เชิงอรรถ และบรรณานุกรม
- นอกจากนี้การเขียนบทความวิจัยและบทความวิชาการทั่วไปมีความแตกต่างกันองค์ประกอบ การเขียน ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงองค์ประกอบของการเขียน

บทความวิจัย	บทความทั่วไป
<p>1.ส่วนนำ</p> <p>1.1 ชื่องานวิจัย (ส่วนใหญ่ตั้งชื่อตามงานวิจัย)</p> <p>1.2 ชื่อผู้เขียน</p> <p>1.3 บทคัดย่อ/สารสังเขป</p> <p>หากบทคัดย่อของงานวิจัยมีขนาดยาว ผู้เขียนบทความต้องสรุปใจความสำคัญ โดยยึดประเด็น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none">1. เพราะเหตุใดจึงต้องทำงานวิจัยเรื่องนี้2. งานวิจัยนี้ทำอะไร3. งานวิจัยนี้ทำอย่างไร4. งานวิจัยนี้ได้ผลอย่างไร5. งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะอย่างไร	<p>1.ส่วนนำ</p> <p>1.1 ชื่องานวิจัย (ผู้เขียนต้องตั้งชื่อที่น่าสนใจ)</p> <p>1.2 ชื่อผู้เขียน</p> <p>1.3 สารสังเขป</p>
<p>2.ส่วนเนื้อหา</p> <p>2.1 ความนำ ความเป็นมา /บทนำ</p> <p>2.2 เนื้อหาประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none">- วัตถุประสงค์- วิธีดำเนินการวิจัย- ผลการวิจัย (มีขนาดยาว)- อภิปรายผล (นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย)	<p>2.ส่วนเนื้อหา</p> <p>2.1 ความนำ</p> <p>2.2 เนื้อหา</p>

- ข้อเสนอแนะ (งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์แก่ใครบ้าง) 2.3 สรุป	2.3 สรุป
3.ส่วนท้าย (สรุปและเสนอแนะ) บรรณานุกรม	3.ส่วนท้าย (สรุปและเสนอแนะ) บรรณานุกรม

ขั้นตอนในการเขียนบทความวิจัย-วิชาการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการ ผู้เขียนต้องเริ่มจากเลือกแหล่งตีพิมพ์ที่ได้รับรองมาตรฐานจากสกอ. แล้วศึกษาแหล่งตีพิมพ์นั้นกำหนดเงื่อนไขในด้านรูปแบบการเขียน ความยาวของบทความ จำนวนหน้า ประเภทของบทความ อย่างไร พร้อมทั้งศึกษาตัวอย่างบทความที่ได้รับเลือกให้ตีพิมพ์แล้ว
2. การเตรียมบทคัดย่อ ผู้เขียนต้องศึกษาหลักเกณฑ์ของการเขียนบทคัดย่อ โดยทั่วไปกำหนดความยาวประมาณ 250-300 คำ และศึกษารูปแบบการนำเสนอ
3. การจัดทำต้นฉบับ ผู้เขียนต้องศึกษาหลักเกณฑ์การทำต้นฉบับ โดยเริ่มจากการทำร่างต้นฉบับ (Outline) เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการเขียนให้งานเขียนมีเอกภาพ ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

ชื่อเรื่อง

เรื่องย่อ 1.....
2.....
3.....

ฯลฯ

แนวคิด 1.....

2.....
3.....

ฯลฯ

การทำร่างต้นฉบับดังกล่าวมีความสำคัญมาก เพราะทำให้ผู้เขียนมองเห็นภาพงานเขียนของตนในภาพรวม อีกทั้งมีประโยชน์ต่อผู้เขียนในกรณีที่ไม่สามารถเขียนเสร็จได้ภายในเวลา 1 วัน เพราะร่างต้นฉบับนี้จะช่วยทำหน้าที่เป็นบันทึยกย่อให้ผู้เขียนไม่หลงประเด็น และเชื่อมโยงความคิดได้อย่างมีระบบระเบียบ

4. การประเมินต้นฉบับ เมื่อเขียนบทความสำเร็จแล้ว ผู้เขียนควรอ่านบททวนอีกครั้ง เพื่อประเมินผลงานของตนเป็นการเบื้องต้น และควรให้เพื่อนประเมินหรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินด้วย
5. การปรับต้นฉบับ เมื่อผู้เขียนพบข้อบกพร่องใด ๆ ที่ได้จากขั้นที่ 4 ก็นำมาปรับปรุง เพื่อให้งานเขียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเขียนบทความวิจัยที่ดี ควรตระหนักถึงประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การลำดับเนื้อหา
2. ความเชื่อมโยง
3. ความถูกต้อง
4. ภาษาเข้าใจง่าย
5. นำเสนอประเด็นสำคัญๆ
6. มีการอ้างอิง
7. เนื้อหานำเสนอได้หลายรูปแบบ (กราฟ ตาราง รูปภาพ ฯลฯ)
8. หากเนื้อหาซับซ้อนควรแบ่งเป็นตอน
9. ระบบหัวข้อใช้ระบบเดียวกัน

ประเด็นในการประเมินบทความวิจัย ผู้ประเมินมีประเด็นหลักที่ใช้ในการประเมินคุณภาพบทความวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การเขียนชื่อเรื่อง
 - 1.1 ชัดเจน ตอบปัญหาการวิจัย
 - 1.2 สะท้อนว่าผู้วิจัยทำอะไร
 - 1.3 สั้น กระชับ ได้ใจความ
2. การเขียนความเป็นมาของปัญหาวิจัย
 - 2.1 การเกริ่นนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำวิจัย
 - 2.2 ระบุสภาพปัจจุบัน (มีข้อมูลมาสนับสนุน)
 - 2.3 ระบุปัญหาที่เกิดขึ้น (มีข้อมูลมาสนับสนุน)
 - 2.4 ระบุสิ่งที่แก้ไข ปรับปรุง พัฒนา
 - 2.5 มีข้อมูล หลักฐานทางสถิติประกอบ
3. การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย (วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยจะศึกษาเพื่อตอบคำถาม)
 - 3.1 ชัดเจน ปฏิบัติได้
 - 3.2 เขียนแยกเป็นข้อๆ
 - 3.3 เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยจะดำเนินการ ไม่ใช่ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้
4. การเขียนวิธีดำเนินการวิจัย (เลือกรูปแบบได้เหมาะสม)
 - 4.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง (ระบุชัดเจน เป็นใคร จำนวนเท่าไร)
 - 4.2 เครื่องมือในการวิจัย (เหมาะสม มีกี่ประเภท อะไรบ้าง เครื่องมือใด สำหรับกลุ่มใด อธิบายวิธีสร้างเครื่องมือ)
 - 4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล (อธิบายขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ประสานงานกับใคร ใช้เวลาเก็บข้อมูลเท่าไร)

- 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (นำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการอย่างไร วิเคราะห์หอะไรบ้าง ใช้สถิติอะไรบ้าง)
5. การเขียนผลการวิจัย
- 5.1 ตอบทุกวัตถุประสงค์
- 5.2 อธิบายชัดเจน มีรายละเอียด ถูกต้อง
- 5.3 อาจนำเสนอเป็นตารางหรือกราฟหรือแผนภูมิ และมีการสรุปประกอบหรือสรุปเป็นการบรรยาย
- 5.4 เขียนให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย
6. การเขียนสรุปผลการวิจัย
- 6.1 ครอบคลุม
- 6.2 สรุปตามวัตถุประสงค์
7. การเขียนอภิปรายผลการวิจัย
- 7.1 พิจารณาจากผลการวิจัยแต่ละข้อ
- 7.2 อาจนำผลการวิจัยทุกข้อหรือเลือกบางข้อที่สำคัญมาอภิปราย
- 7.3 การอภิปรายเริ่มด้วยการสรุปผลที่ได้ก่อนจากนั้นตามด้วย
- เหตุผลจากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพของพื้นที่
 - ทฤษฎีสนับสนุน
 - ผลการวิจัยที่สนับสนุน
8. การเขียนข้อเสนอแนะ
- 8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ (เสนอเชื่อมโยงจากผลการวิจัย ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ ข้อควรคำนึงเมื่อนำผลการวิจัยไปใช้หรือสิ่งที่ต้องเตรียม)
- 8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป (เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัย เป็นการขยายเรื่องที่ทำวิจัย)
9. บรรณานุกรม
- 9.1 ไม่ใช่บรรณานุกรมจากเล่มรายงานวิจัยทั้งหมด
- 9.2 เลือกเฉพาะส่วนที่นำมาอ้างอิงในหัวข้อต่าง ๆ ของบทความวิจัย
- 9.3 เขียนตามหลักการเขียนบรรณานุกรม

จรรยาบรรณของนักวิจัย

สิ่งสำคัญที่ผู้เขียนบทความวิจัย-วิชาการ ควรตระหนัก คือ การให้เกียรติต่อผู้ที่ศึกษาหรือวิจัยเรื่องนั้นมาก่อน ด้วยการอ้างอิงข้อมูลที่ผู้เขียน ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงในงานเขียนของตน โดยการอ้างอิงข้อมูลนั้นจะต้องเขียนให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและรูปแบบการเขียน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่ยังคิดเริ่มเขียนบทความวิจัย – วิชาการ

ผู้ที่เริ่มคิดเขียนบทความวิชาการ ต้องเริ่มจากตนเองคือ มีใจรักที่จะสร้างสรรค์ผลงาน จากนั้นจึงพากเพียรหาความรู้ สรรหาหัวข้อที่ตนเองสนใจหรือมีความเชี่ยวชาญที่สามารถทำได้ หมั่นเข้าอบรมเกี่ยวกับการเขียนบทความ เพราะจะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดประกายความคิด รวมทั้งได้หัวข้อหรือประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดผ่านตัวอักษรให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เมื่อผู้เขียนสามารถผลิตผลงานทางวิชาการได้แล้ว จะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีการเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองจนกลายเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ ทั้งยังทำให้มีรายได้พิเศษเพิ่มจากผลงานการเขียนของตนได้อีกด้วย

ส่วนผู้ที่เริ่มคิดเขียนบทความวิจัยนั้น มีหลักปฏิบัติเหมือนกับผู้ที่สนใจเขียนบทความวิชาการ แต่เน้นการเข้าอบรมหัวข้อที่เกี่ยวกับการทำงานวิจัย การทำแบบสอบถาม เป็นต้น และต้องรู้จักต่อยอดความรู้ อีกทั้งยังควรปฏิบัติตามแนวทางต่อไปนี้

1. ฝ่าความกลัว ความขี้เกียจ (เลิกอ้างเหตุผล หรือเงื่อนไขที่มาบั่นทอนกำลังใจในการเริ่มทำวิจัย)
2. อาจเริ่มจากทำวิจัยร่วมกับเพื่อน
3. เริ่มจากการทำวิจัยเชิงสำรวจก่อน
4. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามให้กระจ่าง (หากต้องการใช้ของผู้อื่นต้องขออนุญาตเจ้าของก่อน)
5. ศึกษาตัวแปรที่รวบรวมไว้ในเว็บไซต์ ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
6. ปรับให้เข้ากับความสนใจ ความชอบของตน
7. ค้นคว้าหาข้อมูลจากจากเว็บไซต์ต่างๆ ให้มาก
8. อ่านข้อมูลงานวิจัยให้มาก เพราะจะนำไปสู่ความชัดเจนของประเด็นที่วิจัย

หากผู้ใดได้เริ่มลงมือเขียนบทความวิจัย-วิชาการสำเร็จมาครั้งหนึ่งแล้ว จะเป็นก้าวแรกที่ทำให้มีก้าวที่สองในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการอื่น ๆ อันนำไปสู่ความสำเร็จทางวิชาการ ความภาคภูมิใจต่อตนเอง และสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบันที่สังกัด

สรุปความจากการบรรยายของ

- ศ. ดร.สมาลี สังข์ศรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รศ. ดร.บังอร ฉางทรัพย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผศ. ดร.วุฒิพงษ์ ทองก้อน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ